

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИА ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ
СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

THE FINANCIAL SYSTEM IN
THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN

АСТАНА
ASTANA
2024

*Посвящается юбилею - 80-летию
Искаковой Загиры Дуйсембаевны*

***ИСКАКОВА ЗАГИРА ДУЙСЕМБАЕВНА
ISKAKOVA ZAGIRA DUYSEMBAYEVNA***

***ЭКОНОМИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР
ДОКТОР ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР
DOCTOR OF ECONOMIC SCIENCES, PROFESSOR***

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
THE MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ»**

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының

МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции

**«ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИ-
ВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»**

COLLECTION OF REPORTS

of the International scientific and practical conference

**«THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN»**

**АСТАНА, 2024
ASTANA, 2024**

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)
Қ 18

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры

Жағыпарова А.О. - Экономика факультетінің деканы

Ажмухамедова А.А. - Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары

Мажитов Д.М. - «Қаржы» кафедрасының профессоры

Бұлақбай Ж.М. - «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

Майдырова А.Б. - «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі

Сембиева Л.М. - «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аманова Г.Д. - «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі

Мухияева Д.М. - «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

Искаков Б.М. - «Тұран-Астана» университетінің «Іскерлік басқару» кафедрасының профессоры

Қ 18 «ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы= Международная научно-практическая конференция «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»= International scientific and practical conference «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» – Астана: ИП «Булатов А.Ж.» – 572 б.(с.) - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-934-0

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер жүргізген өзекті және проблемалық мәселелерді қамтитын авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, на тему «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» presents the results of original research on topical and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master degree students and undergraduates. The publication is intended for undergraduates, master and doctoral students, as well as for a wide range of readers studying current problems of modern science.

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)

ISBN 978-601-337-934-0

© Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университеті, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2024

және ұсынылған ұсыныстарды іске асыруға тарта отырып, оқуды аяқтағаннан кейін адамның жұмысын анағұрлым мазмұнды ету болып табылады;

- басқа ұйымдардың тәжірибесін зерделеу және пайдалану, атап айтқанда, басқа компанияларда оқыту нәтижелерін пайдалану міндеті қалай шешілетіні туралы ақпарат: тиісті мамандықтар мен лауазымдар бойынша еңбекақы төлеу деңгейі, өз біліктілік деңгейін үнемі арттыратын қызметкерлер қандай артықшылықтарға ие болады.

Осылайша, жана білім құру компанияның бәсекеге қабілеттілігін арттырудың маңызды көздерінің бірі болып табылады, өйткені Білім заманауи технологиялар мен жаңа өнімдерді құрудың, сондай-ақ инновациялар жобаларын іске асырудың көзі болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Чечевичына Л.Н. Учебное пособие. Издание 4-е. «Экономика предприятия», 2005.
2. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2000.
3. Баканов М.И. Шеремет А.Д. Теория экономикалық талдау. - М.: Қаржы және статистика, 1994 ж.
4. Веснин В. Р. Практический курс менеджмента персонала. – М.: Юристъ, 2001. – 496 с.
5. Магура М. И., Курбатова М. Б. Обучение персонала как конкурентное преимущество. – М.: ООО “Журнал “Управление персоналом”, 2004. – 216 с.
6. Нонака И., Такеучи Х. Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах. – М.: ЗАО «Олимп – Бизнес», 2003. – 384 с.

ӘОЖ 330.101.5 (574)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК- ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫ

Айткенова Айдана Акансериевна

Ғылыми жетекші: Әбенев Ерғали Мұхтарұлы, PhD, доцент м.а.

Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Астана қаласы, Қазақстан Республикасы

(E-mail: Aidanaaitiknova05@gmail.com)

Аңдатпа. Мақалада Қазақстанның экономикалық өсуге әсер ететін жүйелі проблемалары талданады. Өңірлік экономикалық дамудың көрсеткіштері, жан басына шаққандағы негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемін талдау арқылы әлеуметтік - экономикалық дамуын анықтау үшін SWOT-талдау жасалды.

Кілт сөздер: әлеуметтік-экономикалық даму, SWOT-талдау, мемлекеттік даму бағдарламалары, салаларды талдау, экономика, ЖІӨ, АДИ.

Аннотация. В статье анализируются системные проблемы Казахстана, влияющие на экономический рост. Проведен SWOT - анализ для определения социально-экономического развития путем анализа показателей регионального экономического развития, объема инвестиций в основной капитал на душу населения.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, SWOT-анализ, государственные программы развития, отраслевой анализ, экономика, ВВП, ИЧР

Annotation. The article analyzes the systemic problems of Kazakhstan affecting economic growth. A SWOT analysis was carried out to determine socio-economic development by analyzing indicators of regional economic development, the volume of investments in fixed assets per capita.

Keywords: socio-economic development, SWOT analysis, government development programs, industry analysis, economy, GDP, HDI

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан Республикасының экономикасы бірқатар жаһандық құрылымдық өзгерістерге ұшырады. Экономикалық дамудың қазақстандық моделін қалыптастыруға біртіндеп және кезең-кезеңімен көшу елдің макроэкономикалық көрсеткіштерінің өсуіне, соның салдарынан азаматтардың әл-ауқатын арттыруға, оның азаматтарының жұмыспен қамтылуын және әлеуметтік дамуының жоғары деңгейін қамтамасыз етуге ықпал етті. [1].

Бүгінгі таңда озық қарқынмен, жан-жақты дамуды көрсете отырып, ел Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында орнықты даму жолындағы кез келген сыртқы экономикалық ауытқуларға төтеп бере алатын берік экономикалық іргетасқа сүйенеді. Қазақстан әлемдегі территориялық көлемі бойынша 9-шы ел ретінде белсенді әлеуметтік-экономикалық дамуы бар дамушы мемлекет болып табылады. Қазақстанның әлеуметтік - экономикалық дамуының мүмкіндіктері мен перспективаларын бағалау үшін SWOT-талдау жүргізсек болады (Кесте 1).

Кесте 1 – Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуы

	Strengths (күшті жақтары)	Weaknesses (әлсіз жақтары)
Ішкі орта	<ul style="list-style-type: none"> - Қазақстанның 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспары, мемлекеттік бағдарламалары іске асырылуда; - макроқорсеткіштердің тұрақтылығы; - экономиканың 6 негізгі саласын белсенді дамыту (өнеркәсіп, құрылыс, ауылдық шаруашылық, байланыс, сауда, көлік); - экономикалық саясат бойынша маңызды практикалық шешімдер қабылдау; төмен ұлтаралық қақтығыс. 	<ul style="list-style-type: none"> - елдің мемлекеттік борышын ұлғайту; - сыбайлас жемқорлықтың болуы; - білім беру, денсаулық сақтау және әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы қызметкерлердің төмен жалақысы; - тұрақты дамуға қатысты халықтың санасының төмен деңгейі.
	Мүмкіндіктер	Қауіптер
Сыртқы орта	<ul style="list-style-type: none"> - шикізаттық емес экономиканы, "қарапайым экономиканы" қалыптастыру; - тұрақты даму мақсатында елді дамыту; - жаңа мемлекеттік бағдарламаларды, оның ішінде әлеуметтік бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру; - 2050 жылға қарай әлемнің дамыған 30 елдері қатарына кіру 	<ul style="list-style-type: none"> - теңге девальвациясы; - инфляцияның өсуі; - көмірсутек шикізатына бағаның төмендеуі; - жұмыссыздықты арттыру; - әлемдік қаржы дағдарыстары; - елдегі әлеуметтік-саяси жағдайдың тұрақсыздығы; - жаһандық климаттың өзгеруі; - Халықтың көші-қоны, білікті жастардың кетуі.

Қазақстан кең-байтақ аумақта орналаса отырып, әлеуметтік-экономикалық дамудың облыстық ерекшеліктеріне ие, олар шаруашылық байланыстарына, тауарлар ағынының, капиталдың, жұмыс күшінің ағымының шарттарына және тұтастай алғанда мемлекеттің экономикалық қорына түбегейлі әсер етуге мүмкіндік береді. Өңірлердің бірі екіншісінен қалуы өмірдің сүрудің төмендеуіне, үй қызметінің шиеленісуінің төмендеуіне, өнеркәсіптің жалпы салалық құрылымының әртараптандырылмауына, технологиялық әлеуеттің төмендеуіне, қоғамдық саланың дамымауына алып келеді. Осы қауіп қатерлер ұлттық экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша мемлекет үшін үлкен қиындықтарды туғызады. Қазақстан өңірлерінің экономикасын кейінгі әдіспен жүйелеуге болады: [2]

1. Атырау, Маңғыстау, Батыс Қазақстан, Ақтөбе және Қызылорда алаңдары мұнайгаз алаңдары сияқты болуы мүмкін. Олардың айрықша қасиеттері: инвестициялардың салтанатты деңгейі (елдегі барлық қаржы салымдарының 50% - дан астамы), моноқауіпсіз экономика, дамымаған жер және қайта өңдеу секторлары. Басқа айрықша факторларға облыстар ішіндегі тоқырау провинцияларын, тапшылық пен жұмыссыздықтың салтанатты деңгейін атауға болады.

2. Аграрлық-индустриялық салалар үшін Қостанай, оңтүстіктегі Жамбыл және Түркістан облыстары алаңдарын атауға болады. Аталған үш облыс та ауыл шаруашылығына нақты маманданған және де бұл аудандар табиғи ресурстарға бай. Оңтүстік аграрлық-индустриалды аймақтарда егістік суару арқылы, ал солтүстікте жасанды суару арқылы суарылады. Өңірде республика халқының 27,4% - ы тұрады.

3. Аграрлық аймақтар екі массивке бөлінеді. Оларға оңтүстік-шығысында Алматы облысы, солтүстігінде Солтүстік Қазақстан және Ақмола облыстары жатады. Олардың ауыл шаруашы-

лығында жалпы мамандануы бар, бірақ өсу динамикасы әртүрлі. Әлсіз жалпы өндірістік кешен. Аграрлық облыстарға ресми түрде қазақстандықтардың 20 %-ы қарайды.

4. Өнеркәсіптік аймақтар шығыстан орталыққа қарай тарылатын едәуір кең кеңістікті камтиды. Бұл Павлодар, Шығыс Қазақстан және Қарағанды облыстары. Бұл өңірлер қара және түсті металлургияның ірі ресурстарымен, әртараптандырылған өндіріспен және дамыған перифериямен сипатталады. Статистикаға сәйкес, өнеркәсіптік аудандарда ел халқының 23,3% - ы тұрады.

5. Республикалық маңызы бар Алматы және Астана мегаполистері тұтыну орталықтары болып табылады. Олардың негізгі ерекшелігі-халықтың табысының жоғары деңгейінің болуы және қызмет саласының дамуы. Олардың сауда айналымы бүкіл республиканың тауар айналымының жартысына жуығын құрайды.

Қазақстан аймақтарының орналасуы өнімді дамытумен негізделеді және бес топқа бөлінеді. Яғни, мұнай-газ, өнеркәсіптік, аграрлық-өнеркәсіптік, ауыл шаруашылығы, тұтыну орталықтары болып бөлінеді. Атырау облысының мұнай алабы, Алматы мегаполисі мен Астана қаласын қоспағанда, Қазақстанның барлық өңірлеріндегі ағымдағы жағдай қанағаттанарлықсыз болып табылады және мұнай-газ секторы мен қызмет көрсету саласындағы Қазақстан экономикасының бұрмалануын көрсетеді. Қазақстан аймақтарының ұлттық шаруашылық өндіру деңгейін төмендегі кестеде байқауға болады (Кесте 2).

Кесте 2 – Қазақстан өңірлерін жан басына шаққандағы ЖАӨ бойынша топтастыру. [3]

Жан басына шаққандағы ЖАӨ, орташа қазақстандық шамасынан, %	Облыстар	Өңірдің ЖАӨ-нің жалпы республикалық шамасының ішіндегі үлесі, %
100% дан астам	Атырау, Маңғыстау, Батыс- Қазақстан, Ақтөбе, Қарағанды, Павлодар облыстары, Алматы қаласы, Астана қаласы	68,6
100%	Қызылорда	3,8
50%-дан астам	Қостанай, Ақмола, Солтүстік- Қазақстан, Шығыс-Қазақстан	15,3
50%-дан кем	Алматы облысы, Жамбыл облысы, Оңтүстік Қазақстан облысы	12,3

Осы кесте көрсеткіштері өңірлік экономикалық дамудың біркелкі еместігін көрсетеді. Егер Атырау, Маңғыстау, Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Қарағанды, Павлодар облыстары, Алматы және Астана қалаларындағы жан басына шаққандағы ЖАӨ көлемі орташа республикалық деңгейден 1,5 есе көп болса, онда Қостанай, Ақмола, Солтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан облыстарында орташа республикалық деңгейден екі есе аз. Берілген жағдайдың шиеленісуіне дүниежүзілік экономикалық дағдарыс себепші болды, ол шаруашылықтың барлық салаларына әсерін тигізіп, өңірдің даму басымдылықтарын, қызмет ету ерекшеліктерін өзгертті.

Қазақстан өңірлерінің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер ететін бірнеше факторларды атап өту маңызды. Біріншіден, көлік байланыстары мен коммуникациялар сияқты инфрақұрылымның болуы инвестицияларды тартуда және экономиканы дамытуда маңызды рөл атқарады. Екіншіден, аймақтық ресурстар мен өнеркәсіп аймақтың дамуының негізгі факторлары болуы мүмкін. Үшіншіден, білім беру және денсаулық сақтау сияқты әлеуметтік инфрақұрылым адами капиталдың дамуына ықпал етеді.

Қазақстанның өңірлік кәсіпкерліктің орнықты және теңгерімді өсуін қамтамасыз ету, қолданыстағы жұмыс орындарын қолдау, жаңа тұрақты жұмыс орындарын құру және әлеуметтік-экономикалық дамуын жақсарту мақсатында көптеген бағдарламалар әзірленген. Ең алдымен 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарын, Өңірлерді дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын, "Нұрлыжер", бағдарламасын және т. б. іске асыруды қамтитын Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуының күшті жақтарын толығырақ қарастырайық. [4]

"Қазақстан-2050" стратегиясы, 2025 жылға дейінгі ұзақ мерзімді стратегиясын іске асырудағы орта мерзімді даму жоспары болып табылады. Ол жинақталған ұлттық жоспарлау тәжіри-

бесіне сәйкес әзірленді және Қазақстан үшін жаңа жаһандық сын-қатерлер мен жаңа мүмкіндіктерді ескере отырып, жаңа әлемдік жағдайларда "отызға" кіру бағытын жалғастыруда. Стратегиялық жоспар 2017 жылы сараптамалық қоғамдастықты, бизнес пен мемлекеттік органдардың өкілдерін, халықты кеңінен тарта отырып әзірленді.

Ел дамуының ағымдағы жай-күйіне диагностика жүргізілді және 70-тен астам қазақстандық сарапшыларды, 10 отандық сараптама ұйымдарын, 26 халықаралық сарапшыларды тарта отырып, басымдықтар айқындалды

Еліміздің 6 өңірінде халқы бар 10 фокус-топ өткізілді 100 мегатренд зерттелді және әлем дамуының 3 жаһандық сценарийі әзірленді

Сарапшылардан, халықаралық ұйымдардан, ұлттық компаниялардан және мемлекеттік органдардан құжат жобасына 630-дан астам ұсыныстар, ескертулер мен түсініктемелер алынды, олардың 80%-нен астамы ескерілді.

"Нұрлыжер" мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан азаматтарына белгілі бір мемлекеттік құрылым - «Отбасы банк», «Қазақстандық ипотекалық Компания», ҰӘҚ «Самрук Казына» және «Байтерек девелопмент» іске асыратын бірнеше бағыт бойынша қолжетімді баспана алуға мүмкіндік береді. Бұл бағдарлама 250 мыңнан астам қазақстандық отбасының тұрғын үй жағдайын жақсартуға арналған. Мемлекет жаппай құрылыс аудандары үшін инженерлік инфрақұрылым құрылысын есепке алу арқылы 650 мың отбасына немесе 2 миллионнан астам қазақстандық азаматқа 5 жылдан астам уақыт көмектеседі.

Өңірлерді дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Бағдарламаның мақсаты: Басқарылатын урбанизация арқылы өңірлердің экономикалық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және халықтың өмір сүру сапасын жақсарту. Міндеттері:

Функционалдық қалалық аудандарды - орталықтары Нұр-сұлтан, Алматы, Шымкент және Ақтөбе қалаларында агломерацияларды дамыту

Функционалдық қалалық аудандардың құрамына кірмейтін халық саны 50 мыңнан асатын моноқалаларды дамыту

Іргелес аумақтары бар шекаралас моно - және шағын қалаларды дамыту

Ауылдық елді мекендерді дамыту

Осылайша, Қазақстанда іске асырылып жатқан мемлекеттік бағдарламалардың жақсы нәтижелері бар. Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуының келесі күшті тұсы макро көрсеткіштердің тұрақтылығы болып табылады.

15 тамызда Астанада өткен ҚР Үкіметінің отырысында еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуы мен 2023 жылдың қаңтар – шілде айларында республикалық бюджеттің атқарылуы қорытындыланды. Қазақстан экономикасының өсу қарқыны 4,8% - құрады. Нақты секторда ол 4,6% – ға, қызмет көрсету саласында 4,7% - ға жетті. Барлық негізгі салалар бойынша оң динамика байқалады. Сонымен қатар, ең жақсы көрсеткіштер:

Құрылыс (+12%);

сауда (+9,7%);

Ақпарат және байланыс (+8,5%).

Негізгі капиталға салынған инвестициялардың өсу қарқыны 12,4% - құрады. Қаңтар-маусым айларында сыртқы сауда айналымы 4,3% - ға өсіп, \$67,2 млрд. дейін 8,5 млн шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілді. Бұл көрсеткіш бойынша ең үлкен мәндер Маңғыстау облысы (144,7%), Абай облысы (144,2%) және Павлодар облыстарына (128,2%) тән. Ең төменгі көрсеткіштер болса Атырау облысы (99,0%), Ақмола (107,0%) және Шығыс Қазақстан облыстарына (103,1%) тән.

Қорытынды. Зерттеуді қорытындыласақ, Қазақстан өңірлерінің әлеуметтік-экономикалық дамуы тұтастай алғанда елдің тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін маңызды міндет болып табылады. Өңірлік даму еліміздің әртүрлі өңірлерінің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық мүдделері арасындағы тепе-теңдікке қол жеткізуге бағытталған. Аймақ дамуының маңызды құрамдас бөлігі оның экономикалық белсенділігі болып табылады. Қазақстанда экономикалық дамудың әртүрлі деңгейлері бар әртүрлі өңірлер бар. Астана, Алматы және Атырау сияқты кейбір өңірлер инфрақұрылымның, ресурстардың болуы мен инвесторлар үшін тартымдылықтың арқасында экономикалық дамудың жоғары көрсеткіштеріне ие. Жамбыл және Ақмола облыстары сияқты басқа өңірлердің даму үшін үлкен әлеуетті мүмкіндіктері бар, бірақ инвестициялар мен инфрақұрылымды әзірлеуді талап етеді. Болашақта бұл өңірлерге өндірістік өнеркәсіптің, инфрақұрылымның, ғылыми, мәдени және басқа мекемелердің қарқынды дамуын қамтамасыз ететін даму бағдарламаларын жасау қажет. Қазіргі таңдағы Қазақстан аймақтарының

әлеуметтік-экономикалық дамуы өткен жылдарға қарағанда едәуір жоғарылаған. Ал бұл дегеніміз, жекелеген аймақтардың дамуы халықтың өмір сүру сапасының жоғарылауы, жұмыспен қамтудың артуы, ел экономикасының өсуін білдіреді. Демек, мемлекетіміздің аймақ экономикасын дамыту саясаты тиімді жүзеге асырылуда деп айтуға болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Текенов У.А. О формировании концепции социально-экономического развития регионов казахстана // ҚазЭУ хабаршысы—«Вестник КазЭУ. – 2017. – С.23-25.
2. Регионы Казахстана: статистический ежегодник. www.stat.gov.kz
3. Қазақстан Республикасының жалпы өңірлік өнімі <https://stat.gov.kz/industries/economy/national-accounts/publications/5002/>
4. Стратегиялар мен бағдарламалар. https://www.akorda.kz/kz/official_documents/strategies_and_programs

УДК 336.02

ФИНАСОВЫЕ АСПЕКТЫ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Ақшалова А.С.

Магистрант 2 курса специальности «Государственное и местное управление»

Череева Б.Т., доктор PhD

учреждение «Esil University», г. Астана, Республика Казахстан

Email: 2015altynay@gmail.com

Андатпа. Мақалада Қазақстан Республикасының әлеуметтік саясатын қаржылық қамтамасыз етудің жекелеген аспектілері, ағымдағы жай-күйі мен проблемалары қысқаша қарастырылған. Азаматтардың табысын және халықтың қаржылық өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған әлеуметтік төлемдерді (зейнетақылар, жәрдемақылар) арттыру жөніндегі мемлекеттік шараларға ерекше назар аударылды.

Түйінді сөздер: әлеуметтік саясат, халықтың өмір сүру деңгейі, ең төменгі әлеуметтік стандарттар.

Аннотация. В статье кратко рассмотрены отдельные аспекты финансового обеспечения социальной политики Республики Казахстан, текущее состояние и проблемы. Особое внимание уделено государственным мерам по повышению доходов граждан и социальных выплат (пенсий, пособий), направленных на повышение финансового качества жизни населения.

Ключевые слова: социальная политика, уровень жизни населения, минимальные социальные стандарты.

Annotation. The article briefly discusses some aspects of the financial support of the social policy of the Republic of Kazakhstan, the current state and problems. Special attention is paid to state measures to increase the incomes of citizens and social benefits (pensions, allowances) aimed at improving the financial quality of life of the population.

Key words: social policy, standard of living, minimum social standards.

В своих Посланиях и программах Глава государства неоднократно акцентировал внимание на том, что повышение качества жизни наших граждан является приоритетным направлением развития Казахстана. Инструментом для решения этой задачи является *социальная политика государства*, которая направлена на обеспечение благополучия и развитие общества, предоставление социальных гарантий, поддержку малообеспеченных слоев населения и обеспечение социальной справедливости и равных возможностей для всех граждан. Продуманная социальная политика позволяет снизить издержки рыночной экономики и поддержать социальную стабильность в обществе. Вместе с тем, высокий уровень социальных обязательств государства требует совершенствования механизмов реализации социальной политики. В условиях ограниченности финансовых ресурсов они должны быть направлены на приоритетные для общества цели и тем слоям населения, которые должны быть защищены.